

Hvordan møte naturkrisa?

– Kommunenes viktige rolle

Foto: Adrian Lombardo

Den globale naturkrisen utspiller seg nå

Et stort antall ekspertrapporter viser at tilstanden til havet er mer alvorlig enn mange har trodd. Men samtidig viser de at mange av løsningene på verdens utfordringer ligger nettopp i havet.

Norge når ikke ett eneste av FNs 20 naturmål – håpet henger i tynn tråd

En ny rapport viser at Norge ikke vil nå noen av FNs 20 naturmål innen fristen som er 2020. – Vi raserer grunnlaget for vår eksistens, sier Ingrid Rostad i Forum for utvikling og miljø.

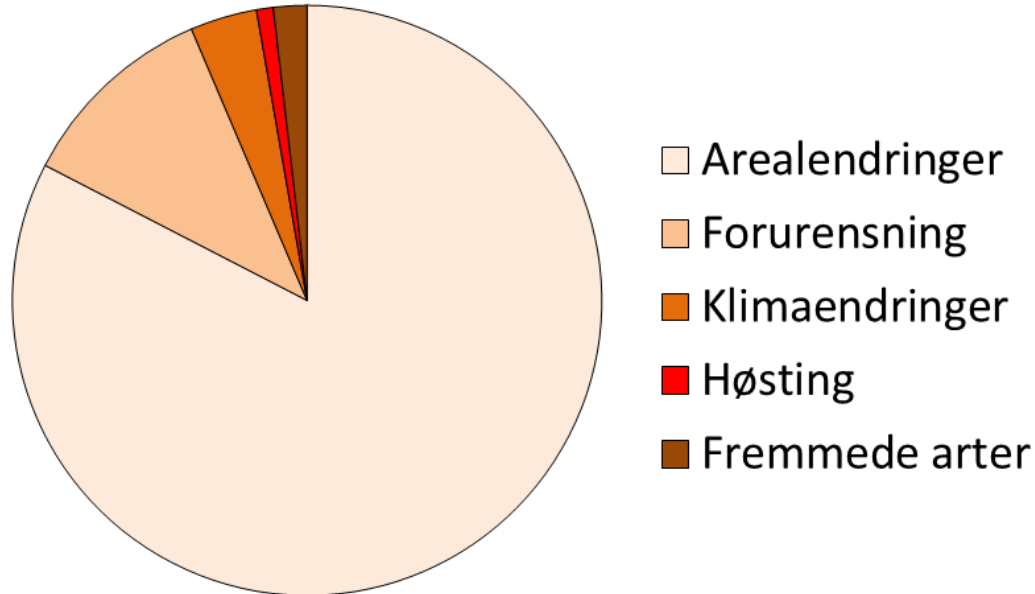
Utvid

Arealforbruket truer artene

20 % av artene er på rødlista

Arealendringer desidert største trussel

**Kun 3 % av skogen er eldre enn 160 år
Tre firedeler av skogen er flatehogd**

Når kulturlandskapet gror igjen, dør blomstene og biene som lever der

Innerfjellssletta Kvarv, Sørfold kommune i Nordland

Photo Credits: Before Ola Moen/Norsk Folkemuseum After Oscar Puschmann/NIBIO

Jurist: Tusenvis av byggetillatelser i strandsonen er ulovlige

Tusenvis av tillatelser til å bygge i 100-metersbeltet langs sjøen er ulovlige fordi departementet tolket loven feil fra 2009 til 2017, hevder jurist.

Regjeringa seier ja til alpinlandsby i villreinområde ved Hardangervidda

Trass motstand frå Fylkesmannen og Vegvesenet, gir regjeringa klarsignal til milliardutbygging av hytter, leilegheiter og skiheisar ved Hardangervidda. Skiheisen må stenga når villreinen kalvar.

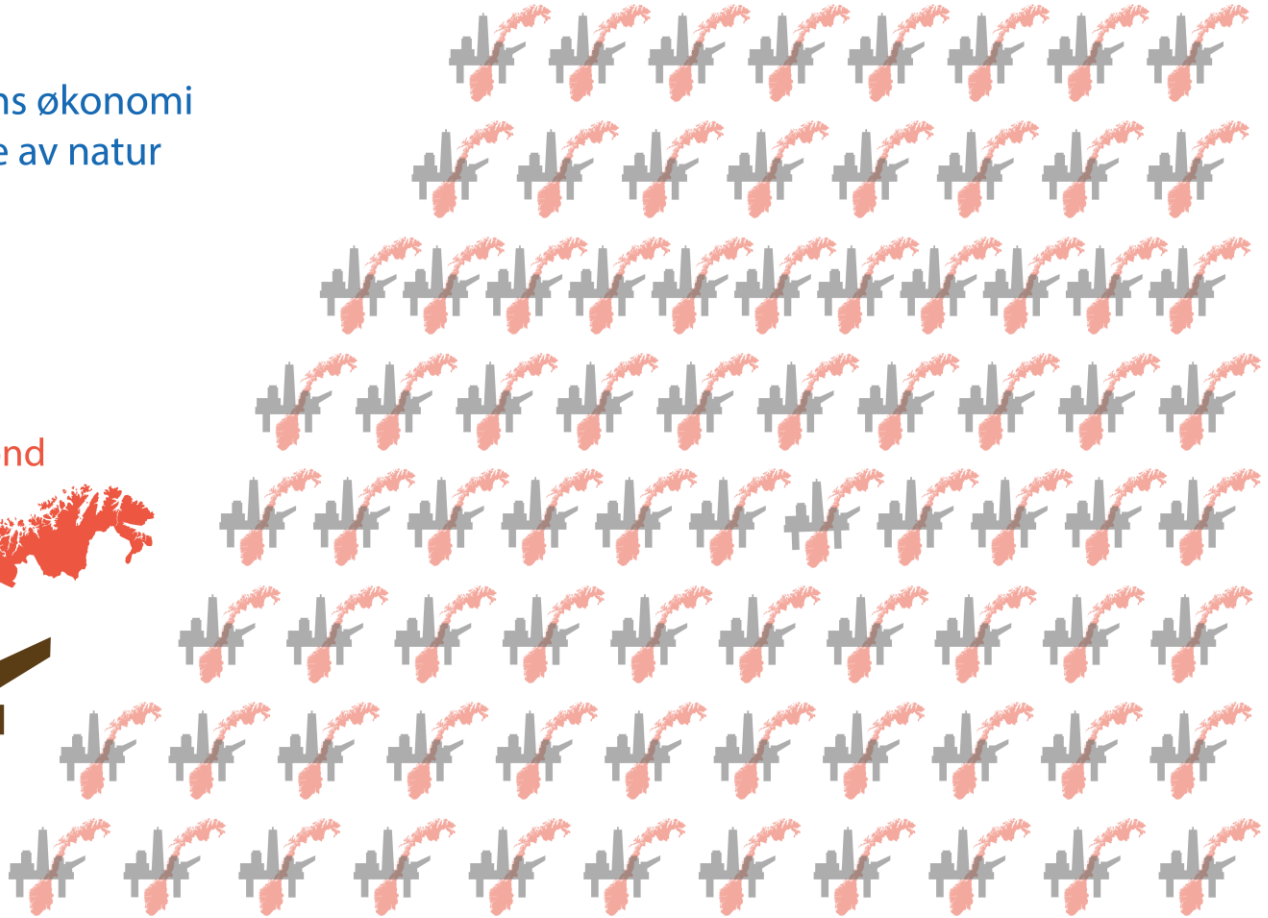
STORE PLANAR: 120 hyttetomter, 440 leilegheiter, næringsbygg, fleire stolheiar og T-trekk er planlagd i Sysendalen på Hardangervidda.

10 % av verdens økonomi
koster ødeleggelse av natur

80 x Norges oljefond

Tap av natur som finansiell risiko

WWF har nylig publisert en rapport i samarbeid med Finans Norge. Rapporten belyser hvordan natur- og biomangfold vil påvirke finansiell risiko.

Verdien av naturgoder er anslått til å være over 100.000 milliarder kroner, og tap av natur kan ha store finansielle konsekvenser for næringslivet.

Én uke ekstremvær har kostet en kvart milliard kroner

Styrtregnet på Østlandet den siste uka har ført til vannskader for over 250 millioner kroner. Nå krever forsikringsselskap at det opprettes en klimatilpasningsminister.

Christian Nicolai Bjørke
Journalist

Vilde Elgaaen
Journalist

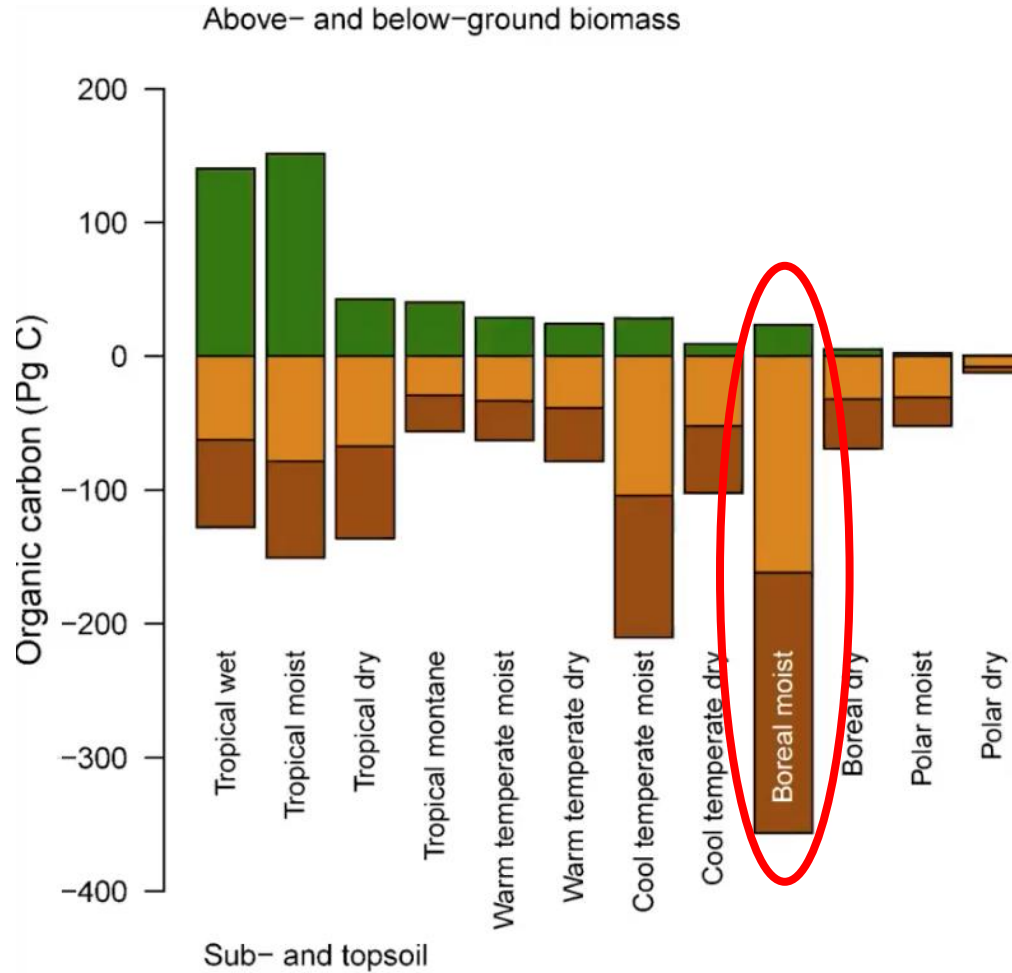
Publisert i dag kl. 06:45
Oppdatert i dag kl. 08:56

Innbyggerne i Fredrikstad ble hardt rammet av styrtregnet som lå over byen natt til søndag. Også i nabokommunen Hvaler gikk vannet høyt.

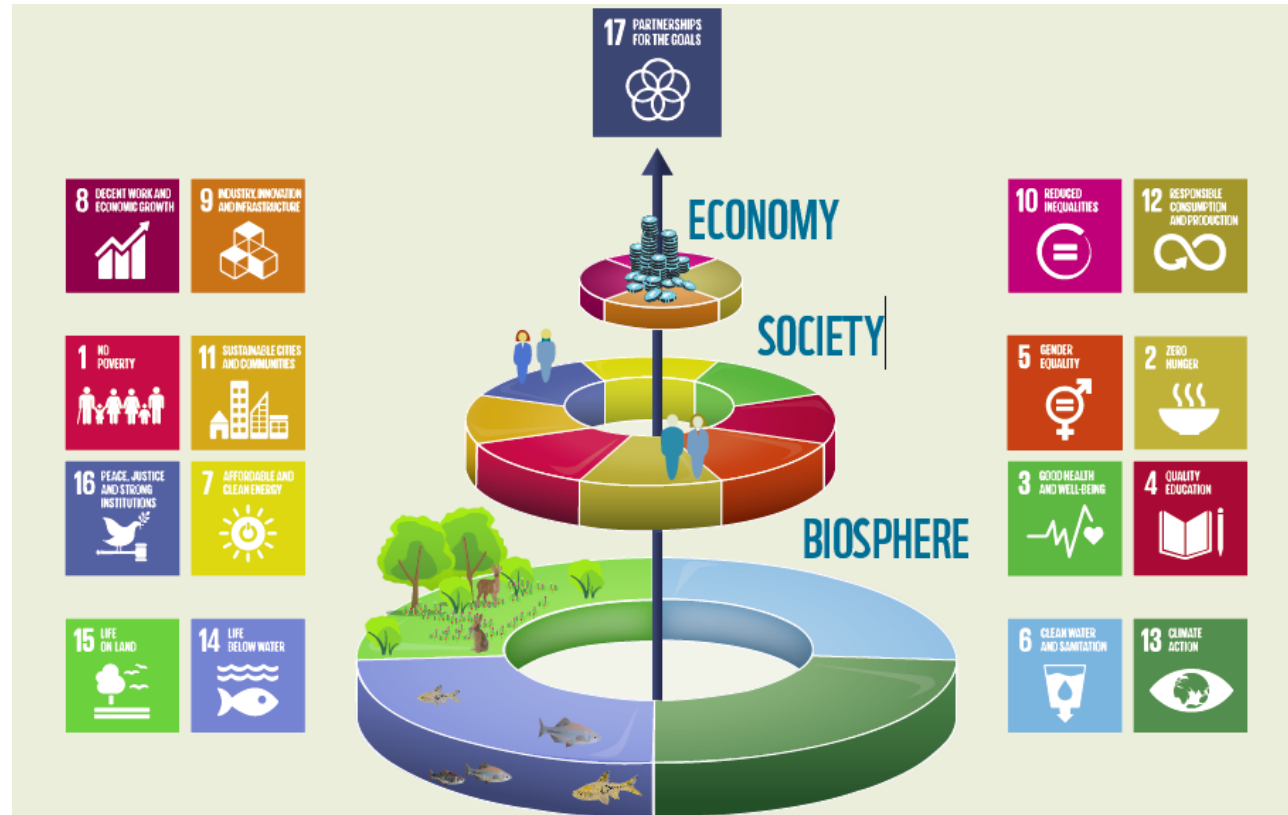
FOTO: PRIVAT

Å flytte denne blomsten gjorde skolen 10 millioner dyrere

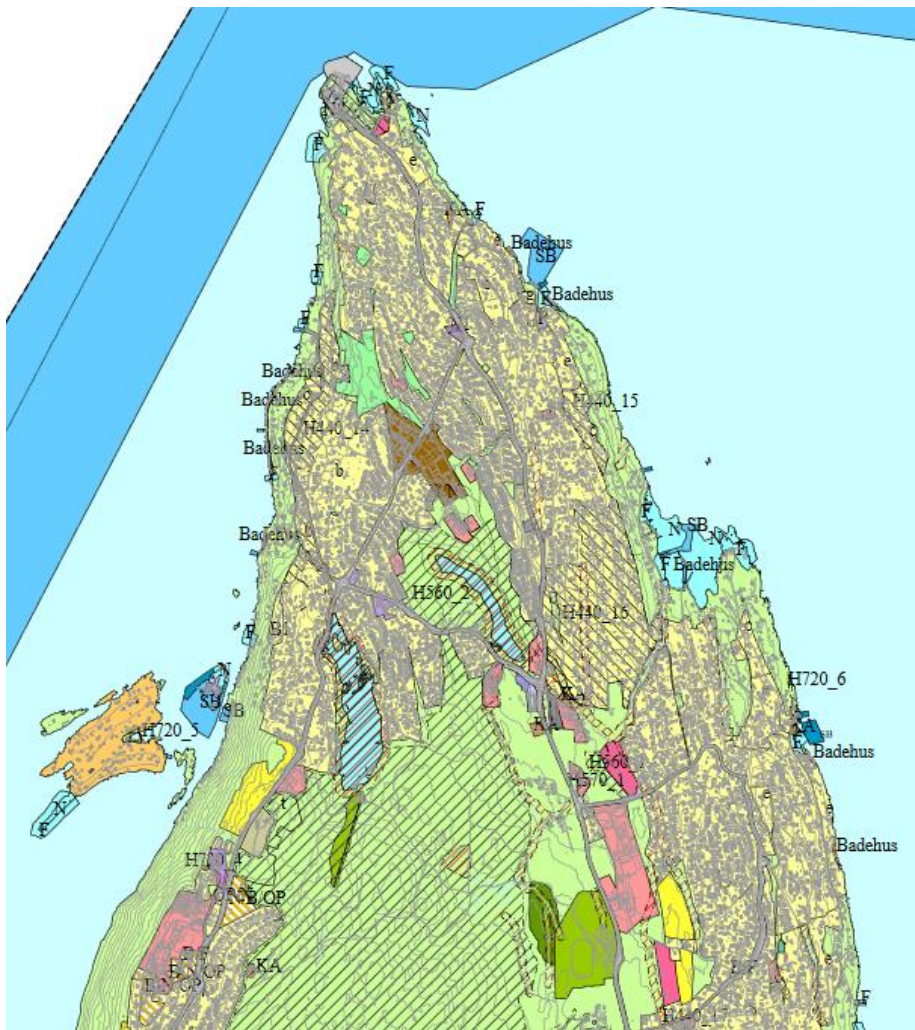

Bærekraft v. 2.0

Den kommunale arealforvaltningen!

NATURENS DRØMMEKOMMUNE

Les hvilke politiske ambisjoner vi mener må til for at en kommune kan sies å ta biologisk mangfold på alvor. Bor du i Sabimas drømmekommune? Hvis ikke kan du bidra til at den blir det!

Kompetanse
Kartlegging
Kulturlandskap
Fremmede arter
Gammelskogen
Vannmiljø
Myr
Restaurering
Natur og klima

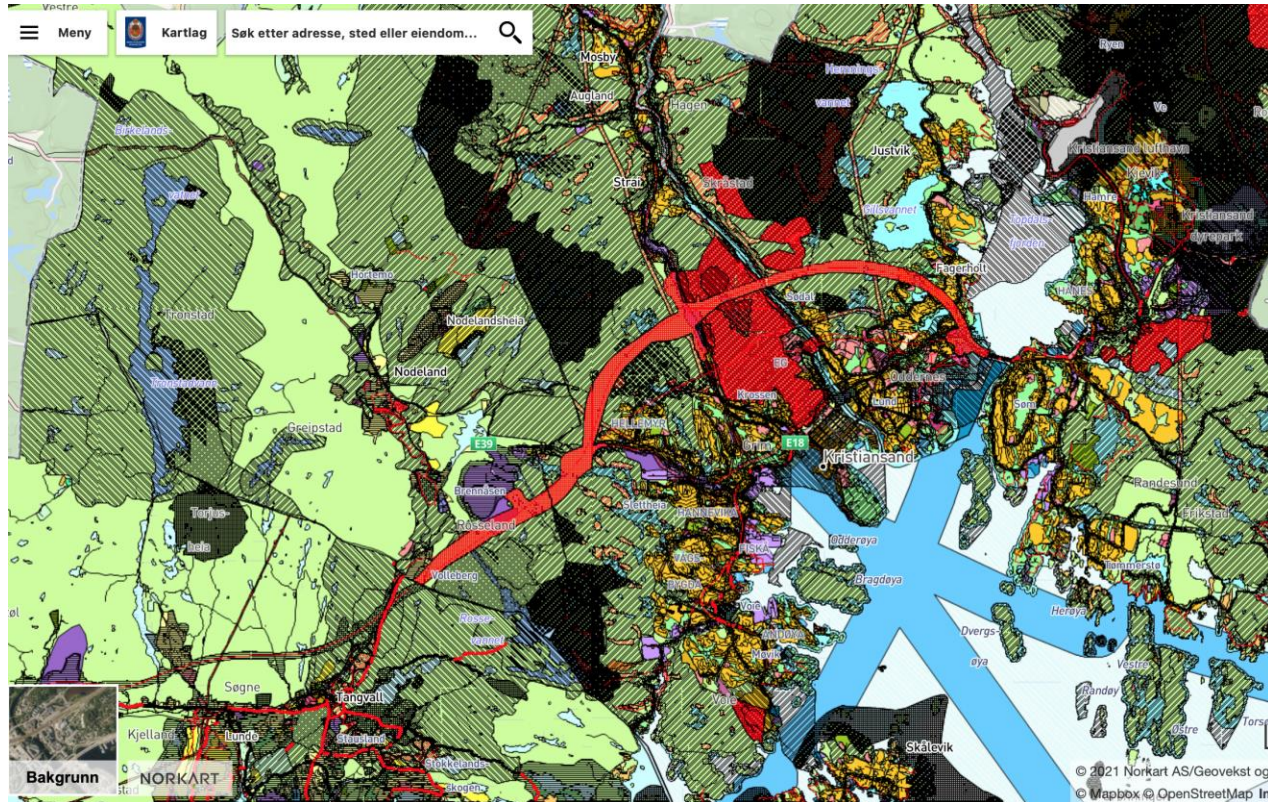
Kommunene kan ta gode valg for naturen!

Anerkjenn:

- naturmangfold som strategisk satsning
- sammenheng mellom klima og natur – karbonlagring en del av klimaregnskapet
- behovet for byggesone i alle kommuner – som tiltak for å stoppe fragmenteringen og utbreiingen av menneskelig bebyggelse
- behovet for å sikre nærnatur og grøntstrukturer innenfor byggesoner
- behov for oversikt over utviklingen til naturen – arealregnskap for naturtyper

Bruk planverket til å ta tilbake kontrollen

EVAPLAN

Forskningsprosjektet EVAPLAN konkluderte med at hensynet til naturmangfold og jordvern **ikke ivaretas** i så stor grad som lovgivers intensjon har vært.

Gro Sandkjær Hanssen
Nils Aarsæther (red.)

- fungerer loven
etter intensjonene?

ET AREALNØYTRALT NORGE

Skal vi stanse tapet av naturmangfold, må Norge bli arealnøytralt. Det betyr at vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer, framfor å bygge ut mer natur

Balanse i naturregnskapet

Dette fungerer for dårlig!

Konsekvensutredninger:

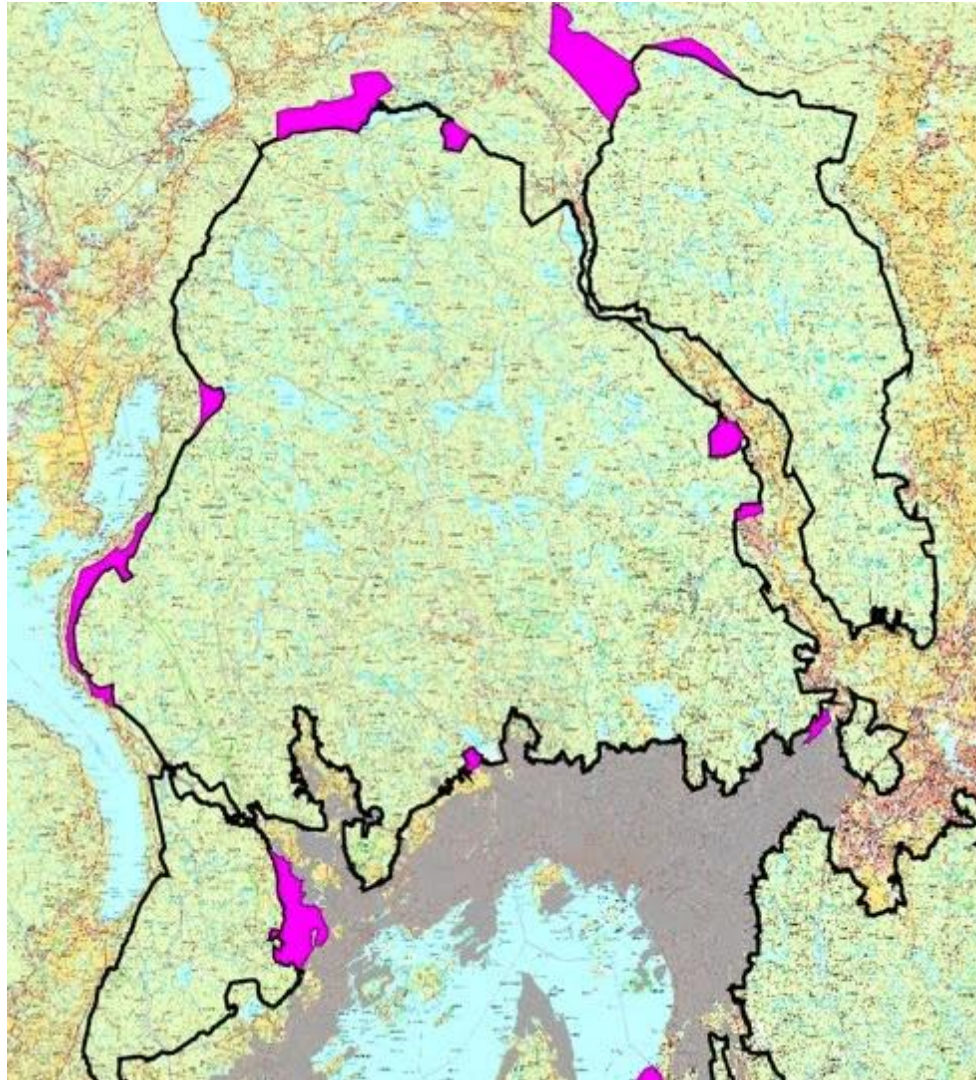
Biologisk mangfold: Viser kun om det er observert rødlista arter/naturtyper i området.

Friluftslivsinteresser: Lite kvantifiserbare data over hvem som bruker området – gjerne basert kun på høringsinnspill.

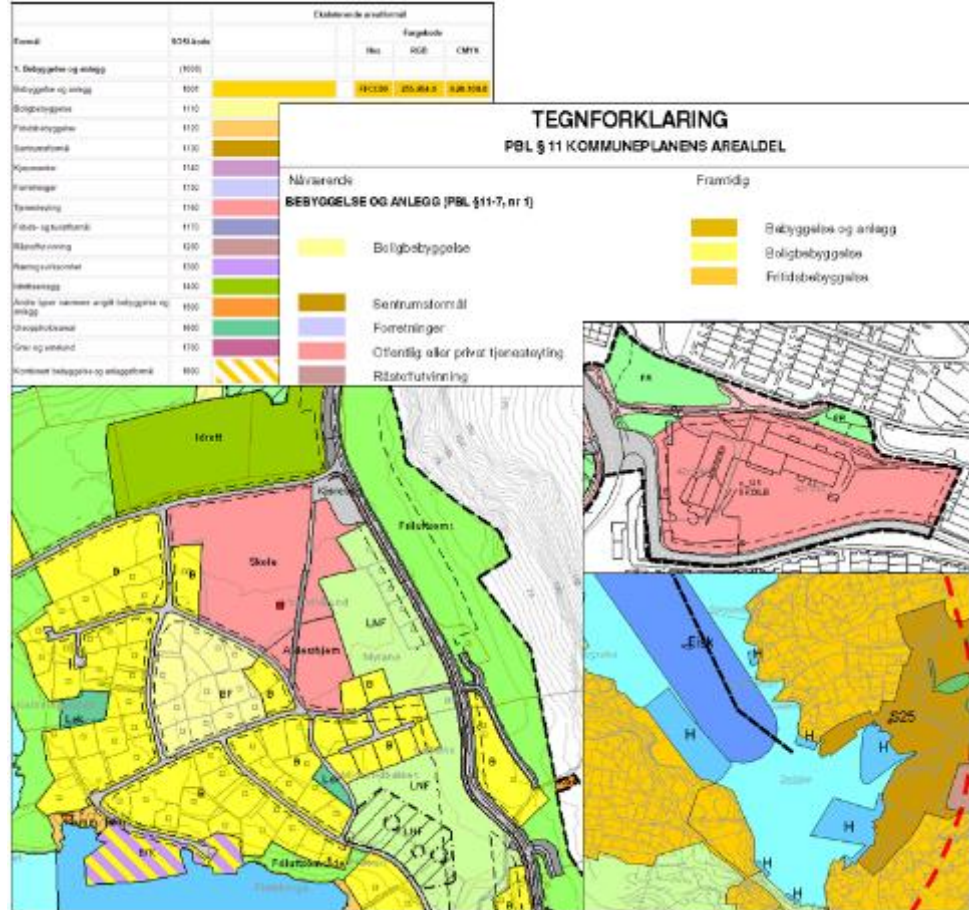
Figur 10. Viser nytt plankart for Gåsbu hyttegrend B 10.

I Bergen føres arealene tilbake til naturen

Ført 7 000 daa planlagt boligformål tilbake til LNF i siste KPA.

Nordre Follo
kommune

Nordre Follo – kommuneplan (vedtatt 12. juni 2019)

Skal det internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold nås, må Norge bli arealnøytralt. Det betyr at man må gjenbruke og fortette områder som allerede er utbyggt framfor å bygge ned natur. Det er viktig å sikre helhetlig planlegging, der virkninger for naturmangfoldet ses i sammenheng med større områder og summen av flere tiltak. Fremtidig vekst skal i hovedsak skje innenfor prioriterte utbyggingsområder.

SLIK VIL VI HA DET

- Nordre Follo har en nullvisjon for tap av matjord.
- Nordre Follo tar vare på verdifulle kulturlandskap og kulturmiljø.
- Utenfor byggesonen er kommunen arealnøytral.

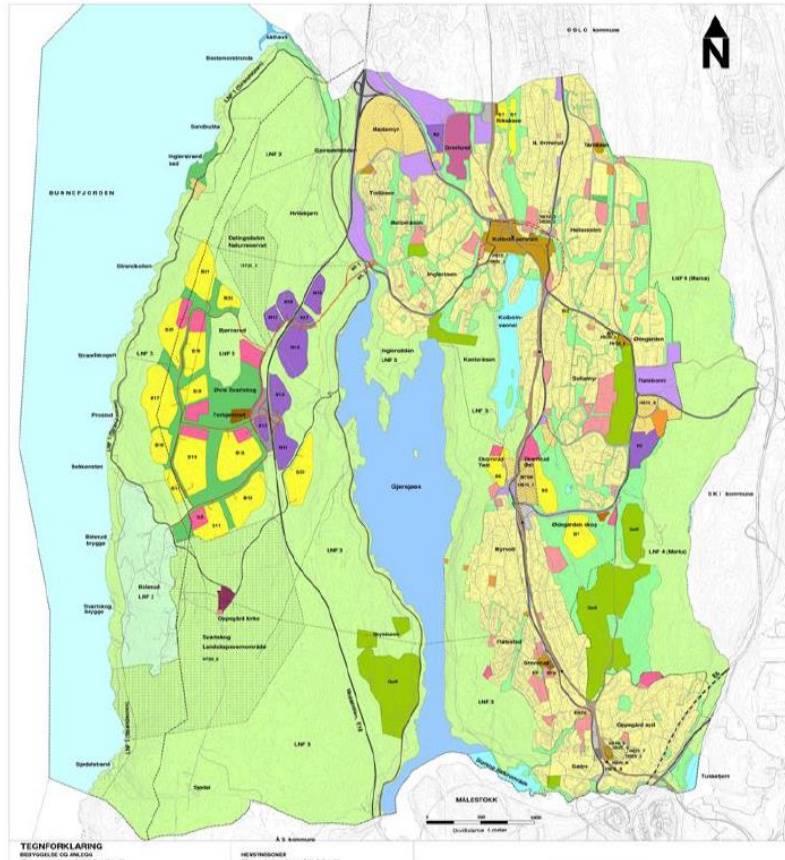
DE TTE FÅR VI TILVE D Å

- være en arealnøytral kommune utenfor dagens bebygde områder, det vil si gjenbruke og fortette områder som allerede er utbyggt fremfor å bygge ned natur.
- sikre en ubrutt, tydelig og økologisk funksjonell forbindelse mellom de større natur- og kulturlandskapsområdene og den blågrønne strukturen i byene og tettstedene.
- verne om markagrensen.
- sikre at parker, 100-meterskoger og andre grøntarealer fremmer livskvalitet for innbyggerne og fungerer som habitat og funksjonsområder for planter og dyr.
- utarbeide kart for blågrønne strukturer

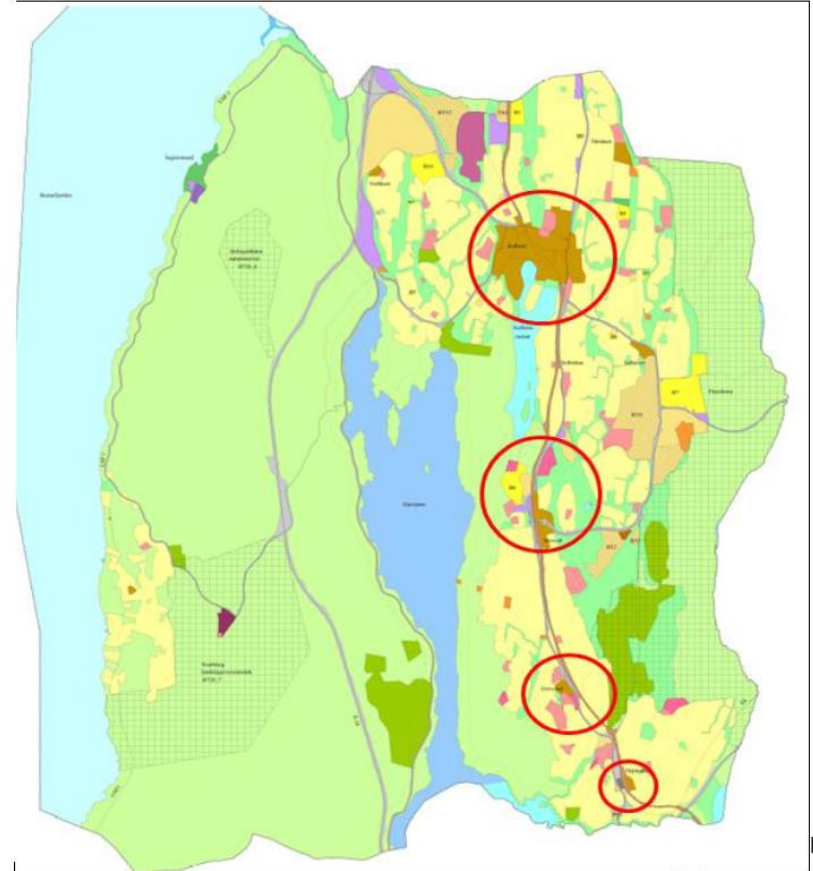
(...)

- sikre at arealnøytralitet skal gjelde for alle naturområder innenfor områder regulert til bebyggelse, slik at alle hundremeterskoger og parker ikke endres.

2007 – 2019

2019 - 2030

Tre eksempler på resultater så langt

Arealnøytralitet har...

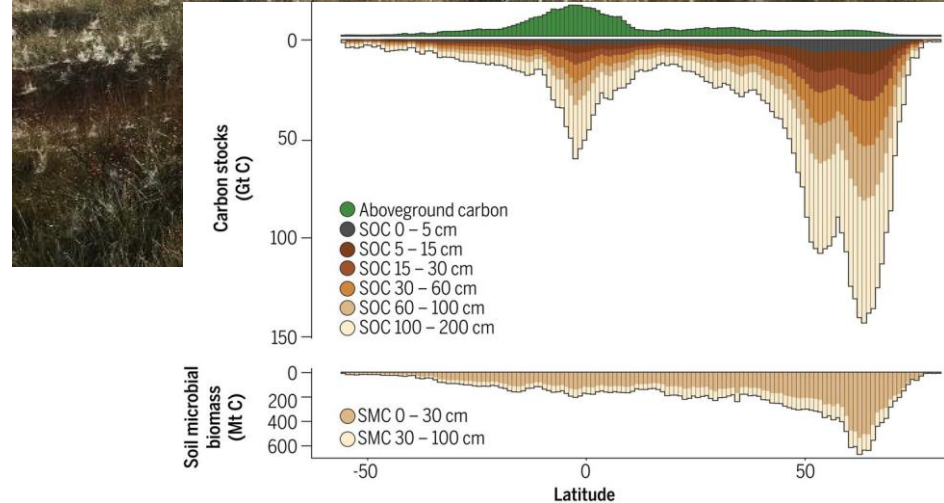
1. stoppet salg av mange kommunale eiendommer
2. stoppet private reguleringer
3. vært brukt som grunnlag for prioritering av utbyggingsområder i den neste 20-årsperioden

Arealregnskap = oversikt over naturtypenes tilstand, funksjon og omfang

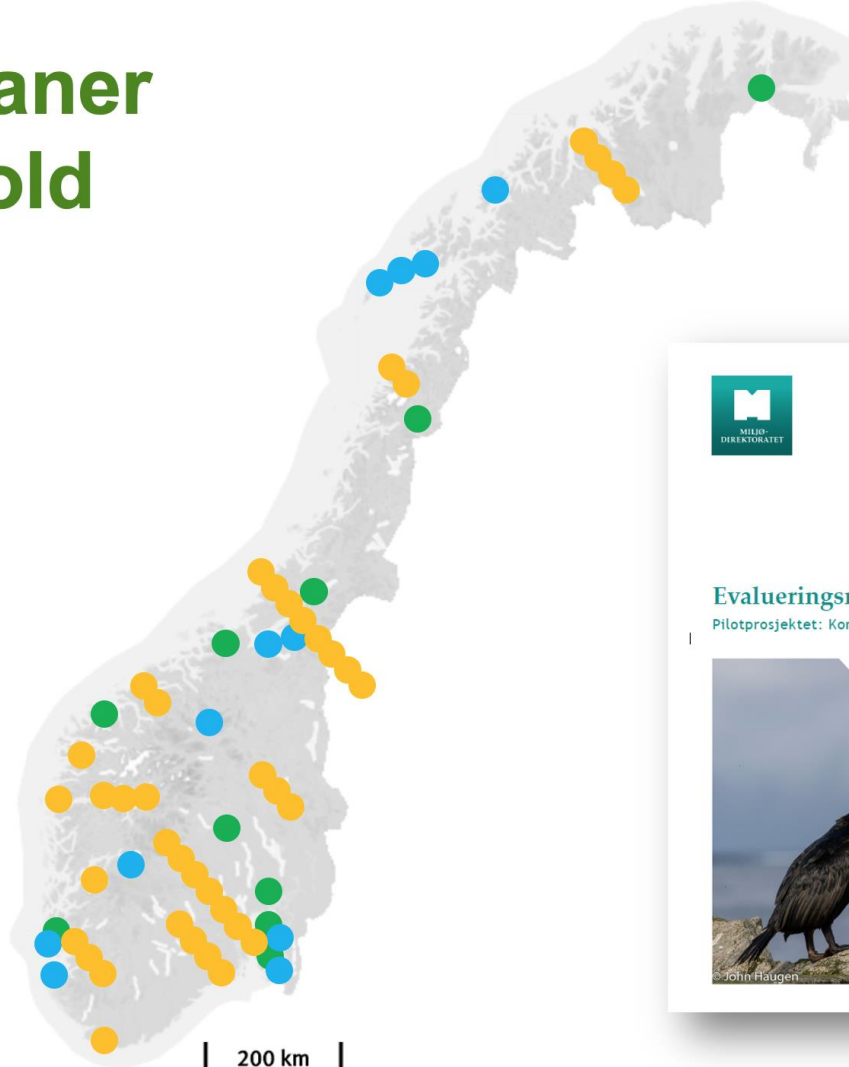
- **Hvor mye har en igjen av myr i kommunen/fylket (areal)/(kapital)**
- **Er dette kritisk?** Godt nivå?
- **Hvilke arter er avhengig av denne** – hva er bestandene på disse?
- **Egenskaper** (økosystemtjenester) – hva gir myra mennesker?

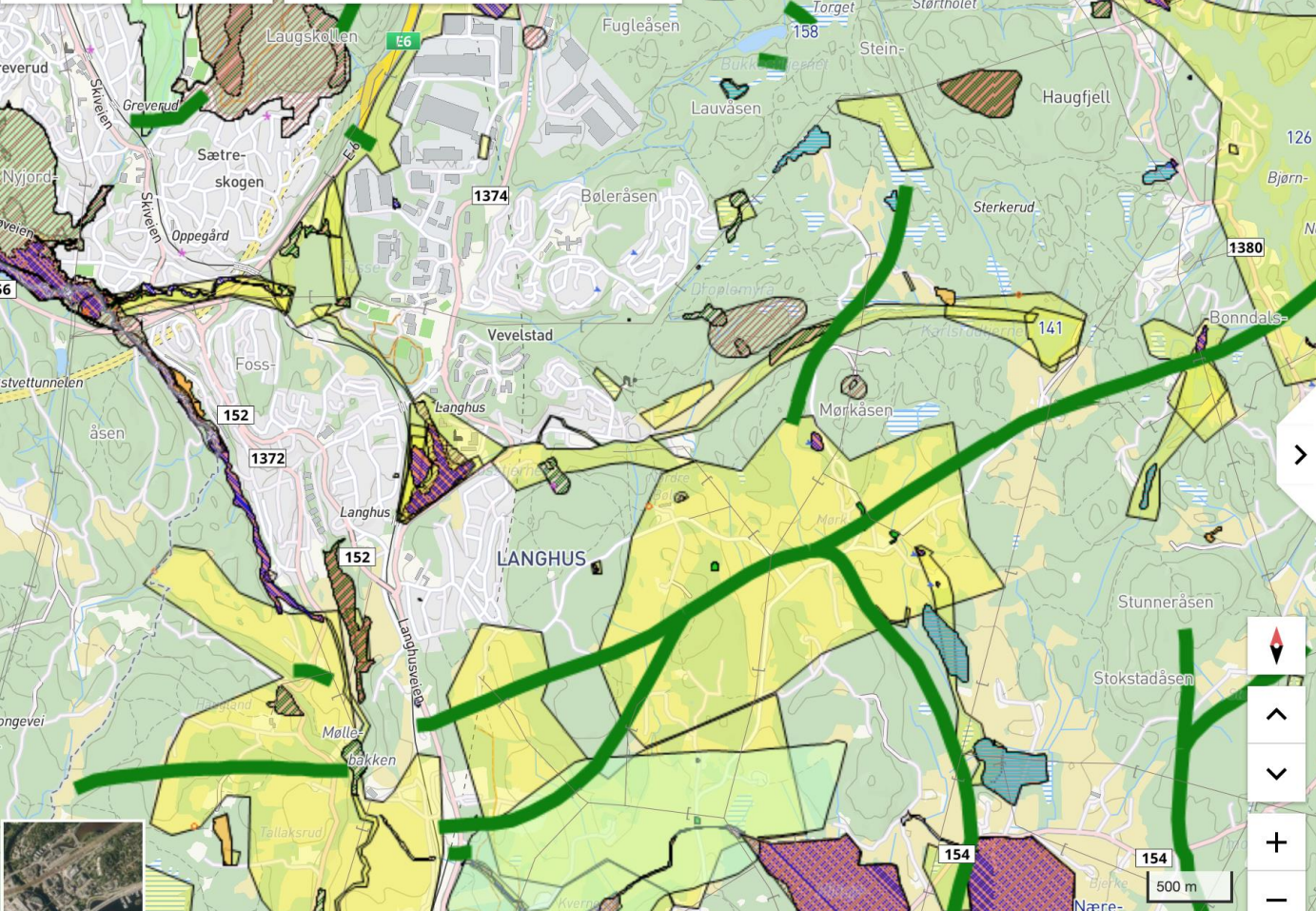
Kommunedelplaner for naturmangfold

- Vedtatt
- Under arbeid
- Søkt

Navigation controls: Home, Back, Forward, Search, Scale (500m), Compass, and a right-pointing arrow.

Alle kartlag	Aktive kartlag
Listen under viser tilgjengelige kartlag for kommunen.	
▼ veikategori	☐
▼ Markslag fra NIBIO	☐
▼ Friluftsliv	☐
▼ Natur DOK	☐
^ Natur	☒
Vilttrekk Follo	☐
Vilt	☐
Lokal prioritert naturtype	☐
Lokal prioriterte naturtyper verdi	☐
KDP Naturmangfold Ski	☐
▼ Kretser	☐

NATURKAMPEN 2021

100 prosent

Best

0 prosent

Verst

eidfjord

Sammenlagt

Satser kommunen på naturen?

Beskytter kommunen naturen?

Plassering	Kommune	Satser	Beskytter	Sammenlagt	
1.	Solund	42,00 %	84,50 %	63,25 %	☹️
2.	Nesodden	76,00 %	48,62 %	62,31 %	☹️
3.	Leka	46,00 %	77,00 %	61,50 %	☹️
4.	Etnedal	60,00 %	61,14 %	60,57 %	☹️
5.	Hvaler	60,00 %	60,62 %	60,31 %	☹️
29.	Færder	54,00 %	52,88 %	53,44 %	☹️
30.	Eidfjord	44,00 %	62,75 %	53,38 %	☹️
31.	Grong	32,00 %	74,14 %	53,07 %	☹️
352.	Volda	2,00 %	29,38 %	15,69 %	☹️
353.	Balsfjord	6,00 %	23,50 %	14,75 %	☹️
354.	Østre Toten	10,00 %	19,29 %	14,64 %	☹️
355.	Lyngdal	16,00 %	7,00 %	11,50 %	☹️
356.	Gamvik	2,00 %	20,12 %	11,06 %	☹️

Eidfjord 53,38 prosent av maksimal totalsum

#30 /356 i Norge #5 /43 i Vestland

Naturkompetanse i kommunen

Artsrik natur kan sikres når arealforvalterne har kunnskap om den. En kommune som velger å ansette en naturforvalter eller biolog, satser på kunnskapsbasert forvaltning av natur og vil kunne gi lokalpolitikere bedre innsikt i kommunens naturverdier.

Beløp per innbygger brukt på natur- og friluftslivskompetanse: **711,00 kr**

Resultat: **100 prosent**

Alder på arealplan

Om en kommune har god eller dårlig kontroll på hvordan arealene brukes, kan blant annet vurderes ut fra når den sist laget arealplan. En kommune med gamle planer har planer basert på gammel kunnskap.

Nyeste versjon: **2011**

Resultat: **10 prosent**

Kommunedelplan naturmangfold

Kommuner som lager kommunedelplan for naturmangfold har samlet verdifull kunnskap om naturverdiene de råder over. Oversikten er veiledende for hvilke områder som ikke blir åpnet for utbygging i areal-/reguleringsplan. Med en slik plan følger også en handlingsplan for hvordan målene om å sikre kommunens naturmangfold skal nås.

Har kommunen en kommunedelplan naturmangfold? **Ja/under utvikling**

Resultat: **100 prosent**

Lag samarbeid mellom kommunene

- Ofte sitter det kun en miljørådgiver på halv stilling i kommunene
- Lag koblinger til lokale miljø- og friluftslivsorganisasjoner
- Skap stolthet til lokal natur – det unike og fantastiske hos *dere*
- Snakk opp naturen!

«Naturesats» kommer!

Naturesats

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til det viktige arbeidet som gjøres for å ta vare på natur i kommunene. Flertallet mener at kommunene er avgjørende for dette arbeidet.

Flertallet mener vi trenger et kunnskapsløft for naturmangfold i kommunene ved å etablere et «Naturesats»-program. Dette vil være en tilskuddordning der kommunene kan søke om midler for å gjennomføre tiltak som bidrar til å stanse tapet av naturmangfold.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram en sak i revidert nasjonalbudsjett for 2021 om å opprette ordningen 'Naturesats' etter modell fra 'Klimasats'. Formålet med ordningen skal være å bistå og gi støtte til kommuner og fylkeskommuner for å redusere tap av natur og biologisk verdifulle arealer.»

orbis

